Петрів Станіслав,
Національний Університет «Острозька академія»

АКТУАЛЬНА ПРОБЛЕМАТИКА ПЕРЕКЛАДУ ТЕРМІНІВ ІНТЕРФЕЙСУ СОЦІАЛЬНИХ МЕРЕЖ З АНГЛІЙСЬКОЇ НА УКРАЇНСЬКУ МОВУ

У статті розглянуто актуальні проблеми перекладу термінів інтерфейсу соціальних мереж – веб-сегменту, який найдинамічніше розвивається, а саме: хаотичність української терміносистеми соціальних мереж, надмірне калькування нових одиниць з іноземних мов, відсутність єдиного стандарту для розвитку терміносистем, недостатня кваліфікація осіб, які здійснюють переклад термінів інтерфейсу. Запропоновано шлях розв'язання цих проблем методом пошуку еквівалентів у власній мові шляхом розширення значення слів загального вжитку чи термінів інших підсистем для досягнення максимальної однозначності та зрозумілості для всіх груп користувачів. Висловлюється необхідність надійних лексикографічних джерел та припущення, що в Україні буде проведено систематизацію та упорядкування комп'ютерних термінів та термінів інтерфейсу соціальних мереж і як результат ми отримаємо низку якісних словників з комп'ютерної проблематики, що полегшить роботу не тільки перекладачів, але й загалом всіх користувачів веб-контенту.

Ключові слова: *соціальна мережа, інтерфейс, терміносистема, термінографія, неологізм, англіцизм, калькування, локалізація, переклад.*

В статье рассмотрены актуальные проблемы перевода терминов интерфейса социальных сетей – наиболее динамично развивающегося веб-сегмента, а именно: хаотичность украинской терминосистемы социальных сетей, чрезмерное калькирование новых единиц с иностранных языков, отсутствие единого стандарта для развития терминосистем, недостаточная квалификация лиц, осуществляющих перевод терминов интерфейса. Предложено путь решения этих про-

© *Петрів Станіслав, 2013*

блем методом поиска эквивалентов в собственном языке путем расширения слов общего потребления или терминов других подсистем для достижения максимальной однозначности и понятности для всех групп пользователей. Высказывается необходимость надежных лексикографических источников и предположение, что в Украине будет проведена систематизация и упорядочение компьютерных терминов и терминов интерфейса социальных сетей в результате чео мы получим ряд качественных словарей по компьютерной проблематике, что облегчит работу не только переводчиков, но и вообще всех пользователей веб-контента.

Ключевые слова: *социальная сеть, интерфейс, терминосистема, терминография, неологизм, англицизм, калькирование, локализация, перевод.*

This article reflects current problems of translating terms of social networks interface – the fastest growing web segment, namely: chaotic Ukrainian terminological system of social networks, excessive loan translation of new units from foreign languages, lack of a unified terminological system standard, insufficient qualification of individuals performing translation of interface terminology. A way to solve these problems is suggested by finding equivalents in the national language by expanding the meaning of words of common usage or terms of other subsystems for reaching maximum monosemanticity and understandability for all user groups. The need for reliable lexicographical sources is expressed and the assumption is made that Ukraine will systematize and organize computer terms and terms of social networks interface and as a result a number of high-quality dictionaries covering computer terminology will become available, thus facilitating the work of both the translators and all the web content users.

Keywords: *social network, interface, terminological system, terminography, neologism, Anglicism, loan translation, localization, translation.*

Становлення інформаційної епохи на межі XX–XXI ст., динамічний розвиток інформаційних технологій, потреба у найкоротший термін дізнаватись про останні здобутки науки та поширювати інформацію привертають особливу увагу до науково-технічного перекладу, а також до перекладу термінів інтерфейсу веб-сайтів для

надання можливості користувачам послуговуватися інформацією на їхній рідній мові. Одночасно підвищуються вимоги до результатів перекладацької діяльності, оскільки тут навіть незначна неточність може призвести до серйозних наслідків. У такій ситуації однією зі складових якісної роботи перекладача стає добре володіння термінологічною системою.

У зв'язку з цим нашу увагу привернула сфера інформаційних технологій, де дуже швидко відбуваються зміни, виникають нові поняття, які потребують нових найменувань, внаслідок чого з'являються нові терміни. Характерною рисою цих лексичних одиниць є те, що, по-перше, значення терміна формується в процесі свідомо передбачуваної домовленості, яка є результатом співпраці лінгвістів та фахівців з відповідної галузі і закріплюється держстандартами, по-друге, термін набуває певного лексичного значення в терміносистемі, існування якої залежить від розвитку науки, яку ця термінологія обслуговує [1, с.25]. Саме тому стрімкий розвиток комп'ютерної сфери привертає до себе увагу лінгвістів і дає змогу детально дослідити процес формування нової терміносистеми.

У статті ми робимо акцент власне на проблематиці англійсько-українського перекладу термінів соціальних мереж на прикладі англомовного інтерфейсу соціальної мережі Facebook для Сполучених Штатів Америки та україномовної бета-версії соціальної мережі Facebook, та пов'язаних з ним проблемах, що виникають на шляху у сучасних перекладачів.

Відомо, що більшу частину запозичень у мові становлять терміни. Основними проблемами української термінографії є наша звичка калькувати нові одиниці з іноземних мов (переважно з російської та англійської) і відсутність єдиного коригувального центру, що поклав би край стихійному розвитку терміносистем та дозволив органічне входження терміна в лексичну підсистему національної мови [1; 2; 3; 4; 5].

У сфері інформаційних технологій, де послуговуються значною кількістю англіцизмів, чи не кожен день запозичуються нові поняття. Для їхнього найменування нерідко використовуються слова саме англомовного походження, що пов'язане з домінуючою роллю у світі американських веб-сайтів загалом та соціальних мереж зокрема, таких як, Facebook (1 млрд. активних користувачів станом на жовтень 2012 р.) [6], Twitter, (500 млн. активних користувачів

станом на квітень 2012 р.) [7], Google+, (500 млн. активних користувачів станом на грудень 2012 р.) [8], LinkedIn, (200 млн. активних користувачів станом на січень 2013 р.) [9]. За даними сайту Alexa.com, Facebook є 7-им за відвідуваністю сайтом в Україні. Кількість українських користувачів Facebook на жовтень 2011 р. сягала 1 730 тисяч [10].

Однак, для формування згаданих лексичних одиниць існують й інші шляхи окрім створення неологізму шляхом калькування структури, такі як: пошук еквіваленту у власній мові шляхом розширення значення слова загального вжитку чи терміну іншої підсистеми тощо [11]. Останньому надали перевагу, наприклад, Литва і Франція. Лінгвісти цих країн роблять особливий наголос на поділі комп'ютерної термінологічної лексики на два основні шари – відому вузькому колу фахівців та широкому загалу. В останній групі відсоток запозичень, адаптацій іншомовних слів повинен бути найнижчим. А беручи до уваги факт, що соціальними мережами користуються люди з дуже різною термінологічною обізнаністю, потрібно, щоб терміни інтерфейсу були перекладені максимально однозначно та були зрозумілими всім групам користувачів. [12, с.11–14].

У нашій країні, в умовах відсутності єдиного стандарту, комп'ютерна лексика надходить до вжитку переважно шляхом прямого переносу термінів безпосередньо з англійської (так звані англіцизми), або через російську. Наприклад:

Англійська	Російська	Українська
cookies	файлы cookie	куки
home (page)	главная	головна
sponsored	реклама	реклама
like	мне нравится	подобається
share	поделиться	поділитися
developers	разработчикам	розобники

Значну кількість запозичень термінів інтерфейсу з англійської мови можна пояснити повною відсутністю терміна в українській чи російській термінологічних системах, а з російської тим, що російська локалізація популярних англомовних соціальних мереж відбувається значно динамічніше ніж українська. До прикладу про запуск

російськомовної версії соціальної мережі Facebook було оголошено 20 червня 2008 року [13], а україномовна, станом на січень 2013 року, перебуває у процесі бета-тестування [14].

Ще однією проблемою є те, що дуже часто переклад термінів інтерфейсу соціальних мереж здійснюють люди, які не мають не те достатньої компетенції. Так, наприклад у Facebook користувачі, які зареєстровані певний час можуть самостійно перекладати терміни інтерфейсу та брати участь у голосуванні перекладів інших користувачів [17].

Отже, перекладаючи терміни інтерфейсу соціальних мереж, українські перекладачі зустрічають ряд перепон на своєму шляху. По-перше, відсутня єдина українська узвичаєна комп'ютерна термінологічна система, по-друге, переважна кількість досліджень у цій сфері розглядає лише англо-український контакт мовних систем, по-третє, поповнення української термінологічної системи відбувається переважно через російську мову, яка, у свою чергу, прийняла значну кількість запозичень.

А що ж робити у цій ситуації перекладачеві? Подвійний переклад через російську, використовуючи відповідні словники? Так, адже наразі єдиним набільш повним є лише «Англо-український тлумачний словник з обчислювальної техніки, Інтернету і програмування», виданий у 2005 р. видавничим домом «СофтПрес» за підтримки компанії «Майкрософт Україна». Словник містить більше 11 700 термінів, абревіатур і акронімів, які використовують у сегментах комп'ютерної техніки, програмування, обчислювальних мереж, а також основних прикладних сферах. Видання призначене для спеціалістів у галузі обчислювальної техніки, а також для широкого кола читачів яким цікаві сучасні інформаційно-комунікаційні технології [18].

Все це означає, що відповідним спеціалістам необхідно якнайшвидше мобілізувати зусилля для створення надійних лексикографічних джерел. Але, незважаючи на той факт, що сьогодні стан української комп'ютерної терміносистеми далекий від бажаного, активна діяльність відповідних компетентних органів у цій сфері дає надію на те, що у найближчому майбутньому буде проведено систематизацію та упорядкування комп'ютерних термінів та термінів інтерфейсу соціальних мереж і, як результат, ми отримаємо низку якісних словників та україномовних наукових текстів з комп'ютерної

проблематики, що полегшить роботу не тільки перекладачів, але й загалом всіх користувачів веб-контенту.

Література:

1. Микитюк О. До проблеми розвитку української термолексики / Микитюк О. // Вісник Нац. ун–ту «Львів.політ.» – 2002. – № 453. – С. 20-27.

2. Кратко М. Проблеми української наукової мови / Кратко М. // Вісник Нац. ун–ту «Львів.політ.» – 2002. – № 453. – С. 48-53.

3. Полюга Л. Здобутки і втрати української термінології та термінографії за десять років Незалежності / Полюга Л. // Вісник Нац. ун–ту «Львів. політ.» – 2002. – № 453. – С. 15-18.

4. Пілецький В. Мовна специфіка українського терміна / Пілецький В. // Вісн. Нац. ун-ту «Львівська політехніка». – 2005. – № 538: Проблеми української термінології. – С. 25-29.

5. Друзюк В., Ярмощук Т. Деякі аспекти становлення української стандартизованої науково-технічної термінології / Друзюк В., Ярмощук Т. // Вісн. Нац. ун–ту «Львівська політехніка». – 2005. – № 538: Проблеми української термінології. – С. 36-42.

6. Facebook [WWW document]. – Режим доступу до джерела: http://en.wikipedia.org/wiki/Facebook

7. Twitter [WWW document]. – Режим доступу до джерела: http://en.wikipedia.org/wiki/Twitter

8. Google+ [WWW document]. – Режим доступу до джерела: http://en.wikipedia.org/wiki/Google%2B

9. LinkedIn [WWW document]. – Режим доступу до джерела: http://en.wikipedia.org/wiki/LinkedIn

10. Facebook [WWW document]. – Режим доступу до джерела: http://uk.wikipedia.org/wiki/Facebook

11. Г. Наконечна. Українська науково-технічна термінологія. Історія і сьогодення. Теперішній етап розвитку української науково–технічної термінології. Г. Наконечна – Львів, 1999. – С. 84-95.

12. Сметона А., Кулинич В. Литовська термінологія у злокалізованих комп'ютерних програмах // Вісник Нац. ун–ту «Львів. політ.» – 2004. – № 503. – С. 51-56.

13. Facebook [WWW document]. – Режим доступу до джерела: http://ru.wikipedia.org/wiki/Facebook

14. Facebook [WWW document]. – Режим доступу до джерела: http://uk.wikipedia.org/wiki/Facebook#.D0.9F.D0.B5.D1.80.D0.B5.D0.BA.D0.BB.D0.B0.D0.B4.D0.B8_Facebook

15. Англо-український тлумачний словник з обчислювальної техніки, Інтернету і програмування. – Вид. 1 – К.: Видавничий дім «СофтПрес», 2005. – 552 с.